

Τὰ αὐτονόητα...

Τοῦ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Μικρὲς εὐεργεσίες

Σκέπτομαι πόσες ζωὲς χρήσιμες κυκλοφοροῦν δίπλα μας, τῶν ὁποίων θεωροῦμε αὐτονόητη τὴ χρησιμότητά τους, σὰ νὰ μᾶς τὴ χρωστᾶνε. Ἀπολαμβάνουμε τὰ ὀφέλη τους, χωρὶς κἂν νὰ διερωτηθοῦμε ἂν ὄντως τὰ δικαιούμεθα. Εἶναι παράδοξο πόσο εὐκόλα καρποῦμεθα διευκολύνσεις πού μᾶς παρέχουν καὶ τὶς ἀντιπαρέρχομαστε, χωρὶς κἂν νὰ μᾶς ἐντυπωσιάσουν, βέβαιοι γιὰ τὶς συνεχόμενες ἐπαναλήψεις τους. Σὰν ἄρθρα περιοδικῶν πού ἡ λεζούλα «συνεχίζεται» στὸ τέλος μᾶς ἐφυσχάζει γιὰ τὴν ἐπόμενη συνέχεια.

Κι αὐτὲς οἱ παροχὲς προέρχονται ἀπὸ χίλιες δυὸ κατευθύνσεις. Αὐτονόητο μὲ τὸ ἀνοιγμα τῆς βρύσης νὰ ῥχεται τὸ νερό· αὐτονόητο μὲ τὸ πάτημα τοῦ διακόπτη ν' ἀνάβει τὸ φῶς ἢ νὰ ζεσταίνει τὸ μάτι ἢ νὰ δροσιζόμαστε μὲ τὸν ἀνεμιστήρα. Αὐτονόητο νὰ κόβουμε τοὺς καρπούς ἀπὸ τὰ δέντρα, νὰ συλλέγουμε τὰ ὀπωρικά, νὰ θερίζουμε τὸ στάρι, νὰ ψαρεύουμε. Αὐτονόητο ὁ ἥλιος νὰ βγαίνει, ἢ βροχὴ νὰ ποτίζει τὴ γῆ.

Αὐτονόητο νὰ βρίσκουμε τὴν ἐφημερίδα στὰ περίπτερα, τὰ κουλούρια στὸν ταμπλά τοῦ κουλουρά, τὴ ζεστὴ φρατζόλα στὸ φούρνο καὶ κάθε εἶδος ἐμπορεύματος στὰ μαγαζιά. Ὁ ἄλλος, πιστεύουμε, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ μᾶς τὰ παρέχει μὲ τὴν καταβολὴ τοῦ ἀντιτίμου ἐκ μέρους μας. Αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος τῆς ἀγορᾶς: ζήτησις, προσφορά, τελειώσαμε, ξοφλήσαμε κάθε ὑποχρέωση.

Μόνο ὅταν ὅλα αὐτὰ περικοποῦν κάποια στιγμή αἰσθανόμαστε ὅτι τὰ αὐτονόητα δὲν ἦταν καὶ τόσο αὐτονόητα. Σημασία ἔχει νὰ τὸ ἀντιληφθοῦμε πρὶν ἀπὸ τὴν ἔλλειψή τους. Γιατὶ τότε θὰ εἶναι πλέον ἀργά γιὰ νὰ μπορέσουμε στὴν αὐτονόητη λήψη πού πιστεύαμε, ν' ἀνταποδώσουμε τὴν ὄχι καὶ τόσο αὐτονόητη ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους στάση εὐχαριστίας, ὡς συναίσθησις τῶν μικρῶν αὐτῶν εὐεργεσιῶν πού τακτοποιοῦν καὶ ρυθμίζουν τὴ ζωὴ μας.

Μέγα ἔλεος

Συνήθως ὅμως περνᾶμε ἀσυναίσθητα δίπλα σ' ὅλα αὐτά. Μιὰ ζωὴ συμπεριφερόμαστε ὡς «ἐλθὼν, ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν», ἂν καὶ γιὰ τὸ «ἰδὼν» ἔχω ἰσχυρὲς ἀμφιβολίες. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε χά-

σει τὴν ὄρασή μας. Βλέπουμε κατ' εὐφημισμὸν. Κι ἂν δὲν βλέπεις, δὲν παρατηρεῖς, κι ἂν δὲν παρατηρεῖς δὲν συγκρατεῖς τίποτε, δὲν ἀντιλαμβάνεσαι τί συμβαίνει καὶ τί σοῦ συμβαίνει καὶ τί σημαίνει νὰ δέχῃσαι ὅλες αὐτὲς τὶς «δωρεές».

Γιατὶ, τελικά, πρόκειται γιὰ δωρεές ἔστω κι ἂν τὶς πληρώνεις. Εἶναι μάλιστα φορὲς πού τὶς περισσότερες ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀπολαμβάνεις χωρὶς ἀντικαταβολή, δωρεάν. Ἐξᾴλλου ὅποιαδήποτε τιμὴ καὶ νὰ προσφέρεις δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἀντί-τιμο.

Σημασία ἔχει ν' ἀντιληφθεῖς ὅτι, τελικά, δὲν δικαιῶσαι τίποτε δικαιοματικά κι ὅτι ὅλα ὅσα σοῦ δίδονται ἀπὸ τὸ πιὸ παραμικρὸ ὡς τὸ πιὸ μεγάλο εἶναι ἔλεος γιὰ σένα.

Πόρρω ὅμως ἀπέχουμε σήμερα ἀπὸ μιὰ τέτοια στάση. Στὴν ἐποχὴ τῶν διεκδικήσεων καὶ τῶν ἀνταγωνισμῶν ὅλα εἶναι δικαιώματα καὶ μάλιστα κεκτημένα ἢ ὑπὸ κατάκτηση. Ὅποτε ὅταν δικαιῶσαι κάτι, πῶς νὰ εὐχαριστήσεις ὅταν τὸ λαμβάνεις ἢ πῶς νὰ ἀντιληφθεῖς ὅτι ὁ ἄλλος στὸ προσφέρει ἀπὸ δική του διάθεση κι ὄχι ἐπειδὴ ὑποχρεοῦται νὰ στὸ δώσει. Καὶ τέλος πάντων νὰ καταλάβεις, ὅτι κάτι πρέπει καὶ σὺ ν' ἀντιπροσφέρεις, νὰ βάλεις τὸ μικρὸ κόπο σου σὰν ἐλάχιστο δεῖγμα συμμετοχῆς ἢ τουλάχιστο νὰ μὴ τὸ θεωρεῖς ὡς αὐτονόητο.

Ἡ μόνη ἀντικαταβολὴ

Ὁ Θεός, ὅπως μᾶς εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴν ἀνθρώπινη ἐμπειρία, «ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροῦς καὶ ἀγαθοῦς» καθημερινά (Ματθ. ε' 54). Αὐτὸ εἶναι αὐτονόητο γιὰ ὅλους μας. Δὲν ἦταν ὅμως τὸ ἴδιο αὐτονόητο γιὰ τοὺς μικροὺς βραζιλιάνους σ' ἓνα ὄρεινὸ χωριὸ τῆς Βραζιλίας ὅπως τοὺς παρουσιάζει στὴ θαυμασία ταινία τοῦ «Μαῦρος Ὀρφεάς» ὁ Γάλλος σκηνοθέτης Ρενουάρ.

Κάθε πρωτὶ ξύπναγαν μὲ τὴν ἀμφιβολία ἂν ὁ ἥλιος θὰ ἐμφανιζόταν καὶ πάλι. Κι ἐπιαναν τὴν κορυφὴ ἐνὸς λόφου κοιτάζοντας πρὸς τὴ θάλασσα ἀπ' ὅπου ἀναμενόταν νὰ φανεῖ, μὲ τὴν ἀγωνία στὰ ματάκια τους: θὰ ρθεῖ ἢ μπορεῖ καὶ νὰ τὸ ξέχασε; Σιγόπαιζαν τὶς κιθάρες τους μήπως καὶ ἡ μουσικὴ ἐφελκύσει τὴν ἔλευσή του καὶ ξέσπαγαν

Οί κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας μπροστὰ στο πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Θεολ. - Δρ. Φιλολ.

Πρόλογος

Ἡ δεκαετία τοῦ 1990 προσδιορίζεται ἀπὸ μιὰ νέα στάση ἀπέναντι στο θρησκευτικὸ χῶρο καὶ στὴν ἀξιολόγησή του. Αὐτὸς ὅμως ὁ χῶρος μεταβάλλεται οὐσιωδῶς. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀναζητοῦν τὶς πνευματικὲς τοὺς ρίζες καὶ ἐπανεκτιμοῦν τὴ θέση τοὺς μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἄλλοι καταφεύγουν σὲ ποικίλες αἰρέσεις καὶ παραθρησκευτικὲς ομάδες ζητώντας λύση στὰ ὑπαρξιακά τοὺς προβλήματα. Ἡ θρησκευτικοποίηση τῆς πολιτικῆς καὶ ἡ πολιτικοποίηση τῆς θρησκείας εἶναι φαινόμενα τῆς δικῆς μας δεκαετίας. Ὁ φουνταμενταλισμὸς φαίνεται νὰ ἀπασχολεῖ κοινοβούλια καὶ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς.

Σὲ πολλὲς περιπτώσεις ὁ «θρησκευτικὸς χῶρος» καὶ εἰδικώτερα ὁ χῶρος, στὸν ὁποῖο κινοῦνται ποικίλες νεοπροτεσταντικὲς καὶ ἰδιαίτε-

σὲ ἰαχὲς χαρᾶς μόλις ξεμυτοῦσε, εὐχαριστημένοι ποὺ ἀνταποκρίθηκε στὸν κόπο τοὺς καὶ γιὰ μιὰ ὀλόκληρη μέρα θὰ τὸν εἶχαν νὰ τοὺς φωτίζει, νὰ τοὺς ζεσταίνει νὰ ἀπομακρύνει τὶς σκιὲς καὶ τὰ σκοτάδια.

Αὐτὰ τὰ παιδιὰ μοῦ θύμιζαν πανάρχαιες συνήθειες τῶν ἀνθρώπων ποὺ μὲ τὴν ὀρθρινὴ ἐμφάνιση τοῦ ἡλίου ἀνέπεμπαν δοξολογίες στὸν Ὑψιστο. Ἐμεῖς οἱ χριστιανοί, στὸ μέτρο ποὺ ἡ λειτουργικὴ ζωὴ διατηρεῖ ὅλες ἐκεῖνες τὶς λεπτότατες εὐαισθησίες γιὰ ἀναγνώριση ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ προέρχονται οἱ μικρὲς καὶ μεγάλες προσφορὲς καὶ τὰ δωρήματα, ἐκφράζουμε τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη ποὺ μᾶς πλημμυρίζει στὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου μὲ τὴ μεγάλη Δοξολογία: «Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ...», καὶ τὸν εὐχαριστοῦμε «διὰ τὴν μεγάλην του δόξαν». Ἦδη μετὰ τὸ ἐγερθῆναι ἀπὸ τοῦ ὕπνου εἶχαμε εὐχηθεῖ: «Λάμπσον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὸν ἀληθινὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης σου». Ἦλιος ἡλιον ἐπικαλεῖται...

Αὐτὴ μας ἡ στάση, μαθητευθεῖσα στὴ Θ. Λειτουργία μπορεῖ νὰ κλιμακῶνεται καὶ πρὸς τὰ ἔξω, ὅταν συναντᾶμε τὴν καθημερινότητα καὶ συναλλασσόμαστε μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, τὰ ὑπόλοιπα πλάσματα τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ποὺ τόσο χρησιμεύουν στὴ ζωὴ μας. Μιὰ τέτοια στάση κάνει τότε καὶ τὴ δική μας ζωὴ αὐτονόητα... χρήσιμη.

ρα παραθρησκευτικὲς ομάδες συνιστᾶ ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα, γιὰ τοὺς δημοκρατικοὺς θεσμοὺς, γιὰ τὸν πολιτισμὸ μας καὶ ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς Ἐνωμένης πλέον Εὐρώπης.

Πῶς ἀντιλαμβάνονται τὸ πρόβλημα ξένοι πολιτειακοὶ παράγοντες καὶ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς κυβερνήσεις; Ποιὲς δυνατότητες ἐπιτρέπουν ἢ ἐπιβάλλουν τὰ Σύντάγματα τῶν ἐλευθέρων χωρῶν, προκειμένου νὰ προστατευθοῦν ἔννομα ἀγαθὰ, συνταγματικὰ κατοχυρωμένα ἢ ἀκόμη καὶ οἱ ἀξίες, πάνω στίς ὁποῖες θεμελιώνονται τὰ Σύντάγματα τῶν χωρῶν μελῶν τῆς Κοινότητας;

Μ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἀσχολεῖται ἡ σειρά τῶν ἀρθρῶν ποὺ θὰ ἀκολουθήσει.

I.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση τῆς Γερμανίας καταπιάστηκε μὲ τὸ θέμα τῶν ἀκραίων αἰρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας, ὄχι γιὰ λόγους θρησκευτικούς· τὸ Σύνταγμα τῆς χώρας προβλέπει οὐδετερότητα σὲ θέματα θρησκείας καὶ κοσμοθεωρίας. Καταπιάστηκε λοιπὸν μ' αὐτὸ τὸ θέμα, ἐπειδὴ οἱ αἰρετικὲς καὶ παραθρησκευτικὲς ομάδες θεωρήθηκαν ἀπειλὴ γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ κυρίως τῶν νέων καὶ γιὰ τὶς θεμελιώδεις συνταγματικὲς ἀξίες. Οἱ γερμανικοὶ πολιτειακοὶ φορεῖς, προκειμένου νὰ ἀναφερθοῦν στίς ομάδες ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν, χρησιμοποιοῦν τοὺς ὄρους «θρησκείες τῆς νεότητος» ἢ «αἰρέσεις τῆς νεότητος».

Ἡ Ὁμοσπονδιακὴ ὑπουργὸς Νεότητος, Οἰκογενείας καὶ Ὑγείας κυρία Anje Huber, στὸν πρόλογο τῆς ἐπίσημης Ἐκθεσης τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως τῆς Γερμανίας, ἀναφορικὰ μὲ τὶς ομάδες αὐτές, γράφει πῶς «σκοπὸς αὐτῆς τῆς Ἐκθεσης τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶναι μιὰ θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἀξιολόγηση πεποιοτήσεων. Αὐτὸ ποὺ μὲ ἐνδιαφέρει εἶναι ἀποκλειστικὰ ἡ προστασία τῆς νεότητος καὶ τῆς οἰκογένειας, ποὺ θεμελιώνεται στὸ Σύνταγμα. Πολλοὶ νέοι ἄνθρωποι, ποὺ δραστηριοποιοῦνται στίς ομάδες ποὺ ἀναφέρονται ἐδῶ, ὑπέστησαν σ' αὐτὲς σοβαρὲς ψυχικὲς βλάβες. Ἀπὸ ἐδῶ ἀκριβῶς προκύπτει γιὰ μένα τὸ καθήκον νὰ ἐπισημάνω αὐτὲς τὶς